

вітчизняного правового поля з відпрацюванням відповідних процедур; формування мережі форсайт-центрів на базі провідних науково-експертних установ; створення комунікативних платформ і взаємодія з міжнародною форсайтною мережею.

ЕКОЛОГІЧНА СЕРТИФІКАЦІЯ ТА МАРКУВАННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Кравченко Ю.М., канд. екон. наук, доц.
Державний біотехнологічний університет

Загострення екологічних питань змушує суспільство усвідомити необхідність захисту навколишнього середовища, та ощадливого використання природних ресурсів, у зв'язку з цим актуальними стають стійкі моделі виробництва та споживання. Одним із інструментів організаційно-правового механізму є екологічна сертифікація та маркування.

Екологічні маркування та декларації сприяють досягненню Глобальних цілей сталого розвитку до 2030 року, що були проголошені резолюцією Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй від 25 вересня 2015 року № 70/1, та підтримані в Україні Указом Президента України 30 вересня 2019 року № 722/2019 «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року».

Сприяння проявляється, насамперед, через механізм встановлення вимог щодо ефективного споживання природних ресурсів та поводження з відходами, обмеження використання шкідливих хімічних речовин, запобігання зміні клімату, інформування споживачів з метою впливу на їх вибір.

Екологічне маркування виступає в якості інструменту інформування споживачів про екологічні особливості продукції, процеси її розробки, виробництва і використання [1].

Застосовувати екологічне маркування почали у країнах Західної Європи та США в 60-70 роки минулого століття, що було зумовлене збільшуваним інтересом споживачів до питань безпеки продуктів різноманітних категорій, зростанням популярності здорового способу життя та розвитком різноманітних громадських ініціатив на захист довкілля. Підприємці впевнилися, що екологізація виробництва разом з продуктом чи послугою може мати чималі вигоди на ринку, якщо про це поінформувати споживача. На багатьох товарах, а також щодо певних видів послуг (готелі, заклади для оздоровлення, кемпінги, хімчистки і под.), з'явилися фрази або символи на зразок «еко», «екологічний», «натуральний», «екологічно чистий», «дружній до природи» тощо. На той час таке маркування мало декларативний характер, і відсутність критеріїв оцінювання відповідності таким твердженням за стандартизованими методами призвела до різноманітних тлумачень їх змісту, інколи й до безпідставного застосування, що також знизило довіру до них з боку споживачів. Постало

питання впровадження уніфікованих стандартів, що встановлюють вимоги до застосування екологічних маркувань, критеріїв та схем оцінювання, які забезпечать споживачеві впевненість у відповідності задекларованих тверджень вимогам таких стандартів. Так, у 1999-2000 роках Міжнародною організацією стандартизації (International Organization for Standardization, ISO) були розроблені і прийняті міжнародні стандарти серії ISO 14020 «Екологічні маркування та декларації» [2].

В Україні запроваджено три основних типи надання екологічної інформації про продукт:

1. ISO 14024:2018, екологічне маркування ДСТУ 14024:2018
2. ISO 14021:2016, екологічні самодекларації, ДСТУ ISO 14021:2016
3. ISO 14025:2006, екологічна декларація продукту ДСТУ ISO 14025:2008.

Вимоги до інформації екологічного характеру про продукцію, що зазначається на етикетці або пакуванні, у рекламній продукції чи супровідній документації, регламентуються міжнародними стандартами серії ISO 14020 «Екологічні маркування та декларації». Виробник може обрати один із трьох типів:

Тип I – добровільна сертифікація, яка визначає екологічні переваги товарів чи послуг, оцінка яких на відповідність екологічним критеріям здійснюється незалежною третьою стороною згідно з міжнародними стандартами серії ISO 14040 «Оцінка життєвого циклу».

Тип II – самодекларативне маркування, яке інформує про певні екологічні характеристики продукту і не потребує обов'язкового оцінювання третьою стороною. Проте виробник повинен бути спроможним надати відповідну інформацію зацікавленим сторонам щодо вимог і методів перевірки заявлених характеристик.

Тип III – екологічна декларація продукту, яка не передбачає визначення екологічних переваг і має форму звіту щодо впливу на довкілля впродовж всього життєвого циклу продукту та готується незалежною експертною організацією [3].

Порівняно із зарубіжною практикою, в Україні система сертифікації та екомаркування перебуває ще на етапі свого становлення. Враховуючи необхідність впровадження Директив Угоди про Асоціацію Україна – ЄС у частині екологічної політики у вітчизняну практику можливим є запозичення таких елементів: залучення громадськості до процедури екологічної сертифікації на етапі оцінювання відповідності продукції вимогам екологічних стандартів; стимулювання сталих державних закупівель (так, законодавством ЄС щодо екологічних стандартів передбачаються державні закупівлі тільки товарів та послуг, що пройшли добровільну екологічну сертифікацію); стимулювання екологічної відповідальності вітчизняних виробників продукції (шляхом зменшення податкового навантаження тощо) [4].

Гідний рівень якості життя для сучасності та майбутніх поколінь можливий тільки при такій економічній діяльності, яка не буде завдавати шкоди навколишньому середовищу. Саме тому екологічні показники якості продукції мають таке важливе значення при реалізації стратегії сталого

розвитку. Споживаючи екологічну продукцію споживач не тільки одержує користь для свого здоров'я, але й не завдає шкоди навколишньому середовищу.

Інформаційні джерела:

1. Екологічне маркування, зелений ринок та сталі публічні закупівлі. URL: <https://livingplanet.org.ua/proekty/ekologichne-markuvannya-zelenij-rinok-ta-stali-publichni-zakupivli>
2. Берзіна С.В., Капотя Д.Ю., Бузан Г.С. Екологічна сертифікація та маркування. Методичний довідник. К.: вид-во Інститут екологічного управління та збалансованого природокористування, 2017. 114 с. URL: https://www.ecolabel.org.ua/images/page/ecolabel_book.pdf
3. Рева М.. Екологічне маркування та перспективи переходу до єдиного ринку зеленої продукції. URL: <http://www.respc.org/wp-content/uploads/2020/07/Eco-labelling-and-SMGP.pdf>
4. Віхорт Ю.В., Екологічна сертифікація та маркування як інструмент регулювання національної економіки. Економічна наука. Інвестиції: практика та досвід № 3/2018 С.30-35

ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ НА ЗАСАДАХ ІННОВАЦІЙНОСТІ Й ЗБАЛАНСОВАНOSTІ У СФЕРІ БІОЕНЕРГЕТИКИ

Криштоп Є.А., канд. сільгосп. наук, доц.
Державний біотехнологічний університет

Розвиток біоенергетики в Україні є важливим компонентом сучасної енергетичної системи, необхідним для забезпечення сталого розвитку в умовах обмежених природних ресурсів і зростання екологічних викликів. Використання біомаси для виробництва енергії може стати вирішальним кроком у енергетичній трансформації, оскільки зменшує залежність від викопного пального та знижує викиди парникових газів. Проте успіх біоенергетичних проєктів значною мірою залежить від еколого-економічної збалансованості цих процесів.

Актуальність дослідження еколого-економічних аспектів сталого розвитку біоенергетики, які базуються на інноваціях і збалансованості, зумовлена необхідністю оптимізувати екологічні переваги для забезпечення економічної рентабельності проєктів. Біоенергетика є ключовим елементом переходу до відновлювальних джерел енергії, але її успіх вимагає ретельного балансу між економічними перевагами та екологічними ризиками. Варто підкреслити, що розвиток біоенергетики, який ігнорує зв'язок між економічною ефективністю та екологічною стійкістю, може призвести до негативних наслідків, таких як деградація земель і погіршення якості водних ресурсів.

Попри значну кількість досліджень, комплексний підхід до оцінки впливу біоенергетики на довкілля та економіку залишається недостатньо розкритим. Безліч наукових робіт зосереджені на технічних аспектах виробництва біоенергії або на її економічних вигодах. Однак важливо також враховувати